

پدافند غیرعامل در حوزه‌ی معماری و شهرسازی در بازسازی پس از جنگ تحمیلی (مطالعه موردی: دزفول)

آرمیتا فرزادنیا^۱، دانیال منصفی پراپری^۲

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد بازسازی پس از سانحه، دانشگاه شهید بهشتی

۲- استادیار دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه صنعتی شاهرود

spenta.art@gmail.com

جنگ به اقتضای طبیعت خود، منجر به تخریب و تخلیه‌ی بسیاری از سکونتگاه‌های انسانی می‌شود و عدم توجه به آن، ماندگاری آثار تخریب را در پی دارد. به دنبال جنگ تحمیلی، بازسازی مناطق جنگ‌زده از این منظر در اولویت امور قرار گرفت اما نگاه فاجعه‌وار به جنگ تحمیلی و سیاست بازسازی ضربتی و اسکان فوری جمعیت آواره، منجر به نادیده انگاشتن فرصت حاصله در راستای توسعه و تاب‌آوری در ابعاد گوناگون به ویژه کالبدی شد. بررسی‌ها نشان می‌دهد که بازسازی شهرهای جنگ‌زده در بهترین حالت بر مبنای اقتصاد، مشارکت مردمی، طراحی کالبدی مدرن و یا بازگرداندن شرایط قبل بوده است و بی‌توجهی به احتمال مکرر شدن فاجعه‌ی جنگ به غفلت از بازسازی کالبدی بهینه‌تر ختم شده‌است. این بدان معنی است که ضوابط بازسازی در جهت افزایش امنیت و ایجاد پدافند غیرعامل در اکثر این بازسازی‌ها رعایت نشده‌است و جوامع مذکور همچنان در معرض خطر تخریب گسترده و تلفات در اثر حملات دشمن قرار دارند. در این مقاله سعی شده است با مطالعه‌ای موردی (شهر دزفول) بر اساس بررسی اسناد، مستندات و منابع اینترنتی، شرایط کلی و فعلی ارزیابی شده و راهکارهای مناسب و مقتضی محل در راستای پدافند غیرعامل در حوزه‌ی معماری و شهرسازی مطرح شوند. شهر دزفول دارای ظرفیت‌های بالقوه و بسیاری در راستای پدافند غیرعامل است. هدف آن است که با شناسایی فرصت‌ها و تهدیدها و بررسی اصول متناسب، از این منظر پایداری بیشتری در صورت رخداد جنگ حاصل شود.

کلمات کلیدی: جنگ تحمیلی، بازسازی، پدافند غیرعامل، اصول و ملاحظات، دزفول